

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Romy Timmer	Datum	10 juni 2024
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	12382789
E-mail	r.timmer@utrecht.nl	Onderwerp	Voortgangsbrief aanpak Agenda tegen uitbuiting 2023
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Samen met onze partners willen we uitbuiting voorkomen, daders aanpakken en slachtoffers snel en adequaat helpen. In de [Agenda tegen uitbuiting 2023-2026](#), die u in april 2023 is aangeboden, omschrijven we hoe we -in lijn met het bestuurlijk basisniveau mensenhandel- willen bijdragen aan een stad zonder uitbuiting. We zetten in op voorkomen, bestrijden, beschermen en opvangen. In deze brief informeren we u over de voortgang van de Agenda tegen uitbuiting in 2023 en de inzichten die in het eerste jaar van deze aanpak zijn opgedaan. Dit volgt op de toezegging u mee te nemen in te voortgang van de aanpak van uitbuiting tijdens de [Commissie VBF van 11 mei 2023](#).

Ambities en acties in 2023

Om te bepalen waar we het meest impact kunnen hebben, hebben we in 2023 voornamelijk ingezet op samenwerking met en bewustwording bij partners en professionals. Er is een 0-meting uitgevoerd over het kennisniveau van uitbuiting bij de inwoners van Utrecht. Respondenten zijn benaderd via sociale media en via het bewonerspanel. Hieruit blijkt dat inwoners van Utrecht al veel kennis hebben over wat uitbuiting is en zich hier ook zorgen over maken. Bijna de helft van de 2745 respondenten zou (signalen van) uitbuiting melden, voornamelijk bij politie. We hebben daarom ons eerst gericht op professionals in de aanpak van uitbuiting als het gaat om bewustwording. Ook in 2024 meten we het kennisniveau en de houding van de inwoner van Utrecht ten opzichte van uitbuiting en melden van signalen.

Ambitie 1: Gerichtere inzet op preventie

In november organiseerden we een bijeenkomst in samenwerking met Defence for Children op de doelgroep jongeren en jongvolwassenen. In deze bijeenkomst is het Utrechtse uitbuitingsbeleid getoetst aan kinderrechten en konden deelnemers praktijksituaties voorleggen aan ervaringsdeskundigen. Daarnaast ontwikkelden we een signaalkaart uitbuiting, waarin ook de meldroutes beschreven staan.

Met verschillende partners zetten we in op preventie. Zo werkte Pretty Woman/Best Man in 2023 aan het vergroten van weerbaarheid van jongeren tussen de 11 en 23 jaar middels hun hulpgroepen 'Make a Move' en 'Girls Talk'. Pretty Woman bereikte 14 meiden in het GYM traject¹ en bezochten 5 scholen waar ze voorlichting gaven aan zo'n 500 jongeren over de thema's seksualiteit, identiteit, wensen en grenzen en online sexting. Jongerenwerk Utrecht (JoU) gaf bij het ROC workshops over verantwoordelijk omgaan met social media en sexting. Deze onderwerpen komen ook terug in het

¹ Bij GYM kunnen meiden zichzelf leren kennen, zelfvertrouwen ontwikkelen, wensen & grenzen leren aangeven en sociale media verantwoord gebruiken

dagelijkse werk in buurthuizen en op scholen. Halt bood ruim 50 lessen aan over 'online gedrag' en 'invloed van de groep' op basisonderwijs, voortgezet onderwijs en MBO. Tot slot draagt Belle hulpverlening bij aan preventie met weerbaarheidstrainingen voor sekswerkers en voorlichting over veilig werken, rechten en plichten van sekswerkers. Ook geeft Belle training aan ketenpartners over signalen mensenhandel in sekswerk.

Ambitie 2: Ontmoedigen van daders

Gemeenten hebben een belangrijke rol in het signaleren van uitbuiting. Daarom is er door ons ook ingezet op het trainen van professionals en het opwerpen van barrières. Zo volgden toezichthouders een training op documentherkenning zodat ze valse documenten zoals identiteitskaarten en paspoorten sneller kunnen herkennen. En namen verschillende professionals deel aan een webinar van het OM over het herkennen van verschillende vormen van uitbuiting. We investeerden door onderstaande acties ook in het opwerpen van barrières:

- Bij ondermijningscontroles hebben we ook oog voor signalen van uitbuiting. Zo hebben we tijdens controles in het kader van de aanpak 'Grenzen stellen, perspectief bieden', voor het thema transport & logistiek, 23 locaties bezocht waarbij ook een aantal misstanden geconstateerd zijn gerelateerd aan uitbuiting, zoals illegale bewoning en slaapplekken op de werkruimten.
- We voerden 45 controles uit in woningen, massagesalons en hotels ten behoeve van sekswerk. We bezochten 7 massagesalons samen met de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA). Naar aanleiding hiervan werd 1 massagesalon gesloten door de burgemeester vanwege het verrichten van seksuele handelingen, bij 2 massagesalons heeft de NLA reden gezien om nader onderzoek te doen. Daarnaast voerden we 13 controles uit bij vergunde seksbedrijven. Bij deze controles zijn geen misstanden die betrekking hebben op de veiligheid van de sekswerkers aangetroffen.²
- De NLA voerde 46 inspecties in Utrecht uit. Tijdens 22 inspecties werden overtredingen vastgesteld, waarvan voornamelijk in de horeca op de Wet arbeid vreemdelingen (Wav). Er lopen momenteel nog 10 onderzoeken uit 2023, in 9 onderzoeken is sprake van 1 of meerdere overtredingen.
- De politie heeft verkennend onderzocht of bedelaars rondom het stationsgebied en Hoog Catharijne georganiseerd te werk gaan en of er mogelijk sprake is van dwang. Dit was aanleiding voor het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (EMM) om verder te kijken naar een landelijk beeld omtrent deze groep. De verwachting is dat het landelijk beeld later dit jaar bekend wordt. De politie ziet een stijging van het aantal signalen op criminele uitbuiting. Mogelijk is dit het gevolg van de toenemende aandacht voor deze vorm van mensenhandel.

Dat het zin heeft om als gemeente controles uit te voeren, blijkt ook na twee [veroordelingen op mensenhandel](#) afgelopen september. Dit strafrechtelijke onderzoek is gestart naar aanleiding van een gemeentelijke controle naar illegale prostitutie in 2020 waar er na constatering van misstanden bestuurlijke bevoegdheden zijn ingezet.

Ambitie 3: Versterken aanbod aan slachtoffers

In 2023 zien we een stijging van het aantal meldingen van (potentiële) slachtoffers van uitbuiting bij de verschillende zorginstanties. Zo waren er 41 meldingen van mogelijke slachtoffers in de gemeente Utrecht die zijn opgepakt door de zorgcoördinatoren van Moviera. In 2022 waren dit 35 meldingen. Er zijn naar aanleiding van deze meldingen 6 zorgtrajecten gestart voor slachtoffers die uitgebuit werden in Utrecht, waarvan 5 seksuele uitbuiting en 1 criminele uitbuiting. Moviera onderzocht daarnaast 16 vermoedens van uitbuiting waarvan de uitbuiting vermoedelijk in een andere regio of zelfs in het buitenland plaatsvond. De stijging in meldingen van (potentiële) slachtoffers heeft ertoe geleid dat vanuit gemeente Utrecht en de gemeente Amersfoort, als centrumgemeenten, extra inzet vanuit Moviera voor wat betreft zorgcoördinatie is gefinancierd.

Ook Veilig Thuis ontving als advies- en meldpunt mensenhandel meer meldingen in 2023 (37) dan in 2022 (26). De meeste meldingen betroffen seksuele uitbuiting (19), gevolgd door criminele uitbuiting (13) en arbeidsuitbuiting (3). Opvallend is de stijging van meldingen over criminele uitbuiting, die bijna zijn verdubbeld van 7 meldingen in 2022 naar 13 meldingen in 2023. Ook hier denken professionals dat de toename mogelijk toe te schrijven is aan de toenemende aandacht voor deze vorm van

²[Onvergund of illegaal sekswerk | Gemeente Utrecht](#)

mensenhandel. Samen met Moviera en Veilig Thuis wordt gekeken naar deze specifieke vorm van uitbuiting om ook hier een passend zorgaanbod op te kunnen bieden.

Er zijn in 2023 bij Pretty Woman/Best Man 12 individuele hulpverleningstrajecten geweest met slachtoffers van seksueel geweld of uitbuiting. Voor deze cliënten hebben ook hulpverleningsgroepen plaatsgevonden waarin slachtoffers in groepsverband aan hun herstel werkten. Belle heeft een breed hulp- en dienstverleningsaanbod voor sekswerkers, waaronder sinds 2022 een vertrouwenspersoon. Dit aanbod draagt bij aan een sterkere positie van sekswerkers in het algemeen en biedt zorg en ondersteuning aan sekswerkers in risicovolle situaties. Veilig Thuis Utrecht heeft als advies- en meldpunt mensenhandel onderzocht hoe zij hun vroeg signalerende taak kunnen inzetten op (vermoedelijke) daders van uitbuiting door hen vanuit zorg te benaderen. Zij zien dat deze (veelal) jongeren vaak zelf ook slachtoffer zijn van bijvoorbeeld een onveilige opvoedsituatie. Veilig Thuis Utrecht heeft hiervoor een expertiseteam mensenhandel.

Met de raadsbrief van [2 juni 2023](#) gaven we aan hoe we werken aan de modernisering van ons sekswerkbeleid, waar onder andere twee proeftuinen zijn beschreven. In de uitwerking van de proeftuinen is vanzelfsprekend bekeken hoe misstanden in de sekswerkbranche geminimaliseerd kunnen worden en hoe de gemeente actief barrières kan opwerpen tegen bijvoorbeeld faciliteerders. Om die reden gelden nu bijvoorbeeld als voorwaarden voor sekswerkers dat zij 21+ moeten zijn en minimaal drie maanden op hun woonadres ingeschreven staan voordat zij thuis mogen werken.

Aandachtspunten in de aanpak

Het effectief aanpakken van uitbuiting blijft complex. Het blijft een uitdaging om meer zicht te krijgen op uitbuiting en slachtoffers hiervan. Samenwerking met partners is hierbij van essentieel belang. Het is daarbij belangrijk dat professionals voldoende kennis hebben van de verschillende vormen van uitbuiting en de signalen die zij hierin kunnen herkennen in hun eigen werkveld. We blijven daarom inzetten op kennisdeling en bewustwording over de verschillende vormen van uitbuiting en onderzoeken hoe we wél gezamenlijk uitbuiting kunnen aanpakken. Op die manier hopen we ook meer zicht te krijgen op welke uitbuiting specifiek in Utrecht plaatsvindt en waar en in welke vorm.

Vooruitblik 2024

In 2024 zetten we onder andere in op:

- Meer zicht krijgen op (criminele) uitbuiting door een pilot ‘anoniem melden’ te starten samen met CoMensha, Moviera en Veilig Thuis. We trainen professionals die in aanraking komen met jongeren om signalen van criminele uitbuiting te herkennen en deze al dan niet anoniem bij ons te melden, zodat we meer zicht krijgen op het zogenoemde *dark number*.
- Meer zicht krijgen op gelegenheidsstructuren en risico's in de gemeente, bijvoorbeeld door panelgesprekken te organiseren met onder andere collega's binnen de gemeente en wijkagenten.
- Uitvoeren van (integrale) controles op kwetsbare branches voor uitbuiting en bij andere controles in het kader van ondermijning oog hebben voor uitbuiting.

Tot slot

De inzet van 2023 is weergegeven in bijgaande infographic. Wij nemen u vanaf 2025 mee in de voortgang van de Agenda tegen uitbuiting bij de jaarlijkse voortgangsrapportage van de Veiligheidsagenda.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,